

Fortellinger fra rettsmedisinen

Ida Kathrine Gravensteen

Hva vi levende kan lære av de døde: fortellinger fra obduksjonssalen

Oslo: Aschehoug, 2025

301 s.

ISBN 978-82-03-45107-2

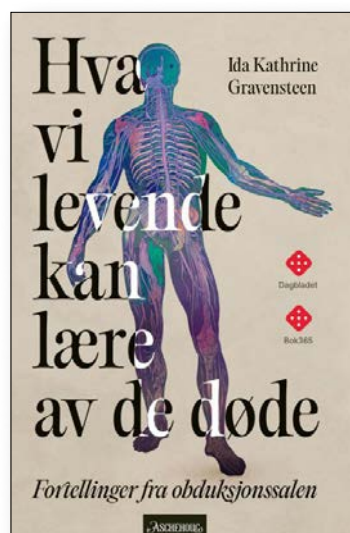
Michael 2025; 22: 175–176

doi 10.5617/michael.12414

«En januardag for noen år siden...», «Et av mine tidlige barndomsminner...». Med slike fortellergrep kombinert med bokstavelig talt fargerike – og for mange lesere sikkert makabre – detaljer, beskriver Ida Gravensteen det som skjer inne på et av de mest utilgjengelige rommene i det norske samfunn: Rettsmedisinernes obduksjonssal. Jeg-formen, der forfatteren «byr på seg selv», er effektiv. Språket er levende og godt.

Boka har fem deler: Kunnskapen, Døden, Liket, Obduksjonen og Fremtiden. Boka føyer seg inn i en rekke av norske populærmedisinske bøker av høy kvalitet. Enten det gjelder nevrologi (*Hjernen er stjernen*), gynekologi (*Gleden med skjeden*), gastroenterologi (*Sjarmen med tarmen*), dermatologi (*Huden er guden*) eller andre medisinske spesialiteter, kombinerer forfatterne folkeopplysning med markedsføring av eget fagfelt. For en stor leserkrets som nærmest drukner i både litterær og ekte krim, må denne boka være en potensiell bestselger.

Innholdet er mangfoldig og stedvis kuriøst. Det spenner fra kistefødsel og forensisk tafonomi (slå det opp) til biohacking og kryonikk (slå opp det

også). For meg var del 3 Liket mest interessant. Her er det blant annet gode beskrivelser av hvordan dødsstivheten utvikles. På den annen side er det ikke åpenbart hvordan framtidsscenarioene i siste del om kampen for biologisk udødelighet henger sammen med boka tittel.

Min hovedinnvending mot boka handler nettopp om forholdet mellom innhold og tittel. Det utføres to ulike typer obduksjoner i Norge; rettsmedisinske som begjæres av politi og påtalemyndighet, og medisinske som gjøres på medisinsk indikasjon. Den siste typen får så liten oppmerksomhet i boka at leserne kan forledes til å tro at de nesten ikke betyr noe. «Patologer utfører også et begrenset antall obduksjoner», heter det på side 52. Riktignok har antall medisinske obduksjoner sunket de seneste tiårene, men patologene utfører fortsatt omtrent like mange obduksjoner som rettsmedisinerne (1). Mens rettsmedisinske obduksjoner hovedsakelig handler om den dodes identitet, dødstidspunkt og dødsårsak, handler de medisinske også om diagnostisk presisjon og behandlingskonsekvenser, og de er en del av helsetjenestens kvalitetssikring (2).

Hic locus est ubi mors gaudet succurrere vitae (her er stedet hvor døden gleder seg over å hjelpe livet) sto det på veggen i den gamle obduksjonssalen på Ullevål sykehus i min studietid. Da ble det utført tre ganger så mange medisinske som rettsmedisinske obduksjoner her i landet (1). Det samme oppslaget står også i den nye salen, og så vidt jeg vet, foretas det nå kun medisinske obduksjoner der. Det er nok disse obduksjonene helsetjenesten lærer aller mest av. Sannsynligvis utføres det for få obduksjoner av begge kategorier (2).

Bokas undertittel burde avgrenset seg til *Fortellinger fra rettsmedisinen*. Til gjengjeld er mange av disse fortellingene knakende gode.

Litteratur

1. Alfsen GC. Obduksjoner. I: Akslen LA, Alfsen GC, Chen V, red. *Faget og foreningen gjennom 100 år: Den norske patologforening 1923–2023*. Bergen: Den norske patologforening, 2023: 26–36.
2. Alfsen GC, Braut GS, Ellingsen CL. En nasjonal strategi for obduksjoner mangler. *Tidsskrift for Den norske legeforening* 2022; 142. <https://doi.org/10.4045/tidsskr.22.0061>

Magne Nylenna
magne@nylenna.no

Magne Nylenna er professor emeritus i samfunnsmedisin ved Universitetet i Oslo og redaktør av Michael.